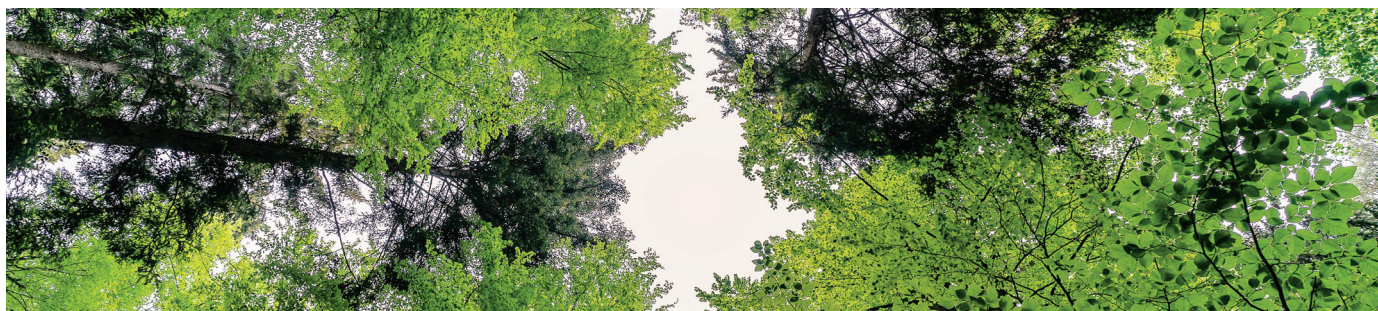

Tisková zpráva

BEZ LESŮ NEBUDE VODA

Praha, 19. března 2019

V důsledku sucha a kůrovcové kalamity jsou ohroženy lesy na téměř miliónu hektarů. Pokud stát významně nepodpoří obnovu lesů, může mít tak rozsáhlé náhlé odlesnění bez dostatečné náhrady lesa ve střednědobém horizontu extrémně závažné dopady na vodní režim v krajině. Upozornili na to lesníci a vědci na společné tiskové konferenci u příležitosti Světového dne vody. Vysvětlili, jak se lesy a voda vzájemně ovlivňují a proč je potřeba v lesích hospodařit.

Působení lesů na koloběh vody je mnohem výraznější, než je tomu u travních porostů, zemědělských ekosystémů či u městského prostředí. Lesy zpomalují pohyb vody a tím přispívají k jejímu udržení v krajině. „Současná kůrovcová situace nemá v našich podmínkách obdoby a bez podpory obnovy lesů všemi dostupnými prostředky jsou rizika zvyšování teplotních výkyvů, poklesu vlhkosti vzduchu a tím i srážek, výrazného snížení zadržování vody v krajině, zvýšení eroze a nárůstu rizika povodní, ale i zhoršení kvality vody ve zdrojích zcela reálná“, varoval docent Vít Šrámek, ředitel Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti.

„Majitelé lesů upozorňují na závažnost situace politickou reprezentaci již řadu měsíců a žádají o finanční pomoc na obnovu lesa. Kromě ministerstva zemědělství k tomu ale potřebují i podporu ostatních resortů. Aktuálně je na pořadu dne příprava rozpočtu na příští rok a tam se ukáže, zda vláda myslí pomoc lesům a boj proti suchu vážně,“ připomněl František Kučera, předseda Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů. „Bez obnovy kůrovcem zdecimovaných lesů se totiž bude sucho dále zhoršovat,“ dodal.

„Je tisíciletou historickou zkušeností, že odlesnění vede k vysychání krajiny a poklesu srážek,“ potvrzuje přírodovědec, docent Jan Pokorný z obecně prospěšné společnosti ENKI Třeboň, která se zabývá aplikovaným výzkumem v oblasti solární a krajinné energetiky, rybníčního hospodaření, hospodaření s vodou v krajině a využití přírodních i umělých mokřadů. Podle Pokorného je motorem klimatických změn vedle rozsáhlého odlesňování také odvodnění a pěstování špatných plodin na polích.

„Když sklídíme v červenci v ČR 18 000 km² řepky a obilnin, tak se na suchých přehřátých plochách ohřívá vzduch energií cca 9000 GW, přitom produkce všech elektráren v ČR je 12 GW. Nedivme se, že se potom fronta postupující od Atlantiku rozpadne (rozpustí) ohřátým vzduchem,“ zdůrazňuje.

Zatímco povrchová teplota lesa je i v létě pod 30 °C, povrchová teplota odvodněných městských ploch a sklizených polí přesahuje i 50 °C.

Za nebezpečný experiment s lesy a vodou považuje docent Pokorný ponechávání lesů v bezzásahovém režimu. „V Národním parku Šumava uschly hřebénové partie smrkového lesa, jednotlivé stromy byly i několik set let staré. Tento les míval v létě teplotu kolem **20 °C**, vyčesával vodu z mraků a zásoboval vodou drobné toky. Na hřebenech leží nyní uschlé kmeny stromů, jejichž povrchová teplota dosahuje i **60 °C**; ohřátý vzduch stoupá vzhůru a vysušuje okolí a brání přísunu vlhkého vzduchu z okolí. Zatímco živý vzrostlý les chladil sebe a své okolí výkonem **300 – 500 MW/km²**, v uschlém lese se uvolňuje tato energie jako zjevné teplo, kterým je poháněn vzestupný proud ohřátého vzduchu odnášející vlhkost. Způsobili jsme tak v létě ohřívání krajiny výkonem zhruba **30 bloků Temelína**,“ dodal.

„Majitelé lesů potažmo lesáci nabízejí společnosti nadstavbu zdravého prostředí, ale zároveň nesou veškeré finanční následky. Přimlouval bych se proto o náhradu vlastníkům lesů za poskytování ekosystémových služeb. Rádi bychom dále zvyšovali retenční schopnost lesů a krajiny, ale tato opatření jsou poměrně finančně nákladná a stávající dotační programy nejsou vhodně nastavené a jsou velice administrativně náročné,“ uvedl na závěr Václav Zámečník, jednatel Lesů města Písku.

Víte, že

- Lesní půdy jsou kryty povrchovým humusem, který podporuje zasakování srážek a **zabraňuje povrchnému odtoku vody a erozi**. Nerovnoměrné prokořenění udržuje soustavu makro- i mikropórů, která umožňuje efektivní transport vody v celém půdním profilu včetně doplňování zásob podzemní vody.
- Zvláště horské lesy charakterem svých půd umožňují doplňování zásob podzemní vody dle propustnosti geologického podloží v létě **2 litry za sekundu na km²** a v zimě až **12 litry za sekundu na km²**.
- Korunová vrstva stromů zachycuje **10 – 40 % srážek**, které se odpaří zpět do atmosféry. Nejde ale o pouhou „ztrátu vody“ – při výparu se snižuje teplota vzduchu, zvyšuje vlhkost a **vypařená voda je zdrojem srážek pro další oblasti**.
- V horských oblastech nadlepšují koruny stromů vodní bilanci až o **20 %**.
- Zastínění korunami způsobuje **pomalé odtávání sněhové pokrývky**, při kterém je postupně doplňována zásoba vody v půdě.
- Lesy do určité míry tlumí vliv intenzivních (přívalových) srážek a zpožďují kulminace povodňových odtoků. Při extrémních (nad **50 – 100 mm**) či dlouhodobě vysokých úhrnech srážek však nejsou schopny povodním zabránit.
- Lesy **nadlepšují minimální denní průtoky v době sucha** oproti odtokům ze zemědělské půdy.
- Druhové a věkové složení lesů ovlivňuje infiltraci i zadržování vody. Rozdíly mezi jednotlivými typy lesních porostů jsou však vždy menší, než mezi lesem a bezlesem.
- Lesy mají **pozitivní vliv na kvalitu vody**. I v dobách vysoké imisní zátěže v 80. letech minulého století splňovala voda v lesních tocích z hlediska obsahu nitrátů obvykle parametry kojenecké vody.
- Na m² přichází v létě až **1000 W** sluneční energie. Strom vypařuje vodu a větší část přicházející sluneční energie se váže do vodní páry.

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR (zkr. SVOL) je dobrovolnou organizací s celorepublikovou působností, která sdružuje vlastníky a správce nestátních lesních majetků.
Více na www.svol.cz